

Dette må du gjøre før du dør

Av tannlege Nils Jacobsen

Immigrasjonsoffiseren på Logan Airport spør hvorfor jeg har visa til Iran og hva jeg skal her i landet. Jeg legger villig ut om at her i Boston er det noe jeg må gjøre før jeg dør. – Nå skal du høre, begynner jeg, men han har nok ikke sett Tore Strømøys program. Han tar det hele bokstavelig, blir alvorlig i fjeset og får det travelt med å ønske meg lykke til.

Mitt prosjekt er å finne igjen stedene der jeg arbeidet og bodde for 40 år siden, den gang jeg var «research fellow» ved Harvard. Det samme vil jeg gjøre i Charleston, Syd-Carolina, der jeg var gjestende professor mange år senere. Tanken er å kjøre langs kysten mellom disse stedene, som ligger temmelig langt fra hverandre på USAs østkyst. I tillegg har jeg planer om å besøke det Kreasjonsmuseet i Kentucky som er unikt på verdenbasis.

HARVARD SCHOOL OF DENTAL MEDICINE (HSDM) • Jeg får etablert meg på et Marriott-hotell midt i teaterdistriktet. Det er 31. mars og gatene er fylt med slapsete snø. Det er surt og kaldt, og enda verre blir det neste dag. Det dukker et opp undertrykte minner om at våren lot vente på seg også det året jeg bodde her. Det ligger ikke an til noen hyggelig erindringstur til fots. Det får bli taxi.

Jo visst, den gamle klinikkbygningen i rød murstein ser ut som før, ikke ulik den gamle Tannlegehøyskolen i Geitmyrsveien. Men annekset har de revet og bygget opp igjen som et hypermoderne glasshus med avanserte forskningslaboratorier. Harvard

School of Dental Medicine (HSDM) er en gammel institusjon tilknyttet det medisinske fakultetet, og med større prestisje innen forskning enn mange andre skoler i USA. Selvsagt er den gamle sjefen, Paul Goldhaber, død. Han var en høyt respektert person innen internasjonal odontologi. Jødisk, Korea-kriger, med sans for å trekke til seg akademikere fra Øst-Europa. En fysiologiprofessor fra Jugoslavia var ansatt som laboratorietekniker.

– Jeg kunne gjerne jobbe på bensinstasjon, sa han. Han bekymring var hva som ville skje hjemme når Tito døde. Det vet vi jo for lengst.

Med relevans til periodontitt var hovedprosjektet på laboratoriet å studere benresorpsjon på kulturer av skal-leben fra nyfødte mus. I tillegg skulle vi teste virkningen av bestemte stoffer på celler, ikke ulikt dagens problemstillinger. Ved de nye laboratoriene på HSDM er benvev fortsatt interessant, men de gamle metodene er for lengst erstattet av mer avanserte teknikker, og forskningsfokus er flyttet til implantatproblematikk. Klinikken har selvsagt fått en egen implantatavdeling. Men det er ikke billig å være student her. Studieavgiften er nå 43 000 dollar i året.

UNIVERSITETSBYEN BOSTON • Jeg pakker godt på meg og hiver meg på en sightseeingbuss av den typen man går av og på som man vil. Her får jeg alle de halvglemte stedene nyservert med friske kommentarer av en slagferdig sjåfør. Man må kjøre over Charles river for å komme til Cambridge, der hvor selve Harvard Square befinner seg. Her borte finner man blant annet den be-

rømte law school, der Obama studerte. Munnrappe studenter viser rundt og forklarer. Harvard-universitetet stammer fra 1600-tallet, altså lenge før USA ble uavhengig. Navnet stammer fra en prest som donerte den store formuen sin til dette formålet. Institusjonen er stadig søkkrik og med stor prestisje. Det siste tipper av og til over i det latenterlige i fiksjonslitteraturen.

På Boston-siden finner man blant annet berømte institusjoner som MIT, og Mass General, Tufts og altså Harvard's medisinske og odontologiske lærested. Mange norske odontologer har oppholdt seg i Boston i forskningsøyemed.

– Her har vi Fenway Park, tilholdsstedet for Boston Red Socks, og her bodde Ted Kennedy, sier sjåføren. Jeg minnes at unge Ted holdt foredrag for oss og sa til journalistene før spørsmålsrunden:

– Dont sharpshoot me now boys. Kennedyene var nærmest kongelige her i byen, den gang, men Ted ble betraktet som en jukse-maker blant de konservative fakultetsmedlemmene.

SALISBURY ROAD • Så var det å finne boligen i Brookline, som egentlig er nabokommunen. Hovedgaten Beacon Street strekker seg milelang og rettlinjet gjennom begge kommuner helt til det gullbelagte rådhusårnet på Beacon Hill. Hvordan ser gaten ut i dag? Og hvordan har det gått med den innsparkede nettingdøren som jeg reparerte før jeg dro?

Neste dag er det strålende solskinn og en staselig, svart piratsjåfør, som konverserer elegant, bringer meg dit jeg skal for dobbel betaling. Jeg blir litt



Det er surt og kaldt i Boston i april. Den gamle skolen er uforandret.



Bolig-gaten Salisbury Road er mer eksklusiv enn jeg husker den.

imponert. Salisbury Road viser seg som en lørdagsstille sidegate, mer eksklusiv enn jeg husker. Og der står huset vi leide, et town house i tre etasjer pluss kjeller og atrium. Og der i bakgården sto nok det flaket av en Dodge vi hadde skaffet oss. Og den nettingbelagte ytterdøren er like fin som jeg forlot den. Jeg bestemmer meg for å gå tilbake langs Beacon Street. Det tar flere timer, men er en opplevelse i seg selv, fordi miljøet skifter hele tiden.

THE MERCHANT OF VENICE • Sli-ten, men i løftet stemning oppdager jeg at det nærmeste teatret spiller Shakespeare. «Kjøpmannen» var obligatorisk engelsk pensum i gamle dager, så når jeg først er på mimretur, passer dette godt. De gamle replikkene finner gjenklang: «Life is but a stage ->», men forestillingen er spritert opp slik at de gamle kistene nå er moderne mac-er og man kommuniserer med mobiltelefon. Shylock er, som alltid, den mest interessante figuren, men teateret pre-



Oversikt over en del av USAs østkyst.

siserer med all tydelighet at man ikke går god for noen antisemittisme. Jeg ser meg om: alle på scenen og i salen er hvite og ingen er overvektige, til stor kontrast mot livet på gaten. Jeg befinner meg nok blant byens kulturelite.

CHARLESTON, SYD CAROLINA • Jeg vil videre til Charleston, men finner at jeg må korte avstanden og flyr til Cincinnati og leier bil der. Så kan jeg heller ta kystveien nordover igjen. Det er ikke akkurat gangavstand fra Cincinnati heller, man må gjennom Kentucky, Tennessee og Georgia for å komme til Syd-Carolina, men det er rikelig med attraksjoner for den som har god tid, og det har jeg.

Charleston ligger på en halvøy på lavlandet mellom to elver, der broene er høyere enn bygningene. Byen er historisk i USA sammenheng. Det var her første skudd ved Borgerkrigen ble løsnet mot Fort Sumter for nøyaktig hundre og femti år siden i dag, 12. april 2011. Det markeres rundt om i byen. Man setter opp «re-enactment» av viktige slag med tidstypiske uniformer og utstyr. Det kan synes rart for oss, men det døde altså 650 000 ame-

rikanske soldater den gangen, flere enn i begge verdenskrigene.

I denne byen bor folk i staselige gamle hus nede på halvøya, mens all industri er flyttet ut. Det blir finere og dyrere jo lenger ned mot The Battery man kommer, det vil si strandpromenaden ute på pynten. Den viser seg like vakker nå som før, og hestedrosjene frakter turistene rundt som tidligere. Her har tiden stått stille. Ikke en gang biltrafikken har øket. Og i dag er været «nice and cool» som de kalte det, når temperaturen var 25 grader. Jeg må smile gjenkjennende ved synet av griselogoen til Piggly Wiggly, en matvarekjede i lavprisklassen. Neppe mange muslimske kunder der.

Hvordan står det så til i Montagu Street (nei, e-en skal ikke være med i gatenavnet), en stille tverrgate midt i sentrum i gangavstand til mitt arbeidssted: MUSC, som de kalte det, altså Medical University of South California. Gaten er fortsatt stille med trær på begge sider og med kortenden på husene ut mot gaten. «Mitt» hus ser nyoppusset ut, og du kan ikke lenger se hvor langt opp på veggen vannet gikk etter orkanen Hugo. Men det er mye uryddet palme i hagen. Jeg slet mye med det i min tid. Naboen, som driver vårrydding, sier at huset har skiftet eier flere ganger. Og på tannlegeskolen er alle navn på de personene jeg kjente, fjernet fra personaltavlene. Bare studentene på og vaktmannskapet synes å være de samme. Vaktene bryr seg for øvrig lite om en gammel mann som sniker seg rundt i oppgangene og glaner. Den gang var de svært så påpasselige med å kontrollere mitt adgangstegn, men jeg teller nok ikke lenger. Der oppe i fjerde etasje satt jeg altså og skrev lærebok det året. Jeg føler meg ute av takt med virkeligheten og vil vekk.

MYRTLE BEACH • Du skal ikke ha lest mange romaner fra amerikanske miljøer før du støter på Myrtle Beach.



Eva er tekkelig tildekket selv før syndefallet.

Det er stranda folk drømmer om i det vårsure nord. Over nordbrua fra Charleston kommer man inn på den lokale highwayen som fører gjennom begge Carolina-statene. Har man først passert nedslitte bygdesamfunn, der befolkningen stort sett snakker spansk, så kommer man til kystlandsbyer med brygger og båter og rekreasjonssteder for ikke å snakke om milevis med sandstrener, hvorav den mest berømte er nettopp Myrtle Beach. Her er noe for enhver smak, overkommelige innsmett for alminnelige familier og snobbete resorts for dem som alltid har for mye penger. Kjører man videre er det flate kystlandskapet beskyttet av sandbanker et stykke ut i havet, noe som mildner de kraftige høststormene. Og til slutt kommer man til Cedar Island, der det går ferge over til de smale, langstrakte Hatterasøyene ute i havet.

CAPE HATTERAS NATIONAL SEASHORE • Hatteras er en gjenganger på værmeldingene når stormer og orkaner setter inn. Dit har jeg villet i årevis, så nå sliter jeg meg langs kronglete veier til fergeleiet. Visitor-senteret har skaffet meg billett til fers-

te ferge neste dag (det går bare to om dagen), så jeg tar inn på Driftwood Motel, som ser akkurat slik ut: grått og nedslitt og all service nedlagt. Gamle Laura i resepsjonen og jeg er også utslitt av hver våre grunner: hun har vasket og styrt på og har vondt i hofta og jeg har kjørt og kjørt og har vondt ryggen. Fergen tar to og en halv time og 50 biler og har en litt annen stablekultur enn jeg er vant til. Presisjonsrygging er ikke noe for meg! Lenge ser man ikke land på noen kant, og vinden blåser og regnet pisker. Alt har større dimensjoner i USA. Også regndråpene.

Men det bor folk her ute, i hus som står på stylter. Alt som foregår er sjørelatert: fiske, surfing, og aktiviteter som jeg ikke vet navn på. Jeg tar inn på et litt gammeldags hotell på den mer beskyttede Roanoke-øya mot innlandet. Den omfangsrike Selma, som driver bedriften, forteller om sin norske bestefar og er full av informasjon og velvilje. Og solen skinner igjen til tross for at værkanalen truer med tornado. Jeg er nå havnet i det området hvor engelskmennene gjorde sine tidlige standhugg og piratene herjet. Kopi av et engelsk seilskip ligger til kai i museumsparken, mens akvariet ska-



Det er andre muligheter enn strandliv i Myrtle Beach.

per et historisk miljø med et skutevrak på bunnen. En (dårlig) film om sammenstøtet med snille, gode innfødte sviver om og om igjen. Jeg farter litt i nærmiljøet og har stor fornøyelse av en naturpark der sanddynene kan bli 30 meter høye. Det er det flere som har denne søndagen. Dragene flyr høyt. Jeg skulle gjerne sett hvordan det arter seg når orkanen herjer.

VIRGINIA BEACH OG CHESAPEAKE BAY BRIDGE AND TUNNEL • Jeg har sett meg ut bro- og tunnelsystemet fra Norfolk, Virginia ut mot en kysttange i denne staten, men kjører feil og får ufrivillig med meg enda et eksklusivt feriested, nemlig Virginia Beach. Broen over Chesapeake Bay som leder inn til Washington DC, er uendelig lang, men avbrutt på to steder, der veien dukker ned i tunnel for å la skip passere.

Men nå har jeg sett det jeg vil av kystveien, så jeg feier gjennom Maryland, sneier innom Delaware setter kursen vestover over Bay Bridge mot Washington DC, for å komme inn i West-Virginia, på vei mot Cincinnati, der bilen skal leveres. Jeg vil bruke litt tid i West-Virginia og Kentucky. Den

første kaller seg fjellstaten, og er som et slags stort Telemark med alle slags sommer- og vinteraktiviteter. Kentucky representerer det uramerikanske, hilsen Jim Beam og Jack Daniels. Og der ligger altså kontrasten til de rasjonelle universitetsmiljøene både i nord og i sør, nemlig Creation museum

CREATION MUSEUM • Som kjent har de såkalte kreasjonistene ennå stor innflytelse i USA, de som mener at bibelens ord skal forstås bokstavelig. Jorden er 6 000 år og ble skapt på seks dager. Museet fremstiller skapelsesberetningen slik den er fortalt i mosebøkene med Adam og Eva og slangen og syndefallet og Noa og det hele. Dr. Mortensen holder foredrag i dag om hvorfor man bør ta det hele helt bokstavelig. Han er både arkeolog og teolog og har tilsynelatende vitenskapelige svar på alle spørsmål. Museumshopen har rikelig med litteratur og videoer som gir svar på alle vriene spørsmål for barn og voksne.

Alt er profesjonelt fremstilt og starter med en kolossal animasjon av hvordan selve universet ble til uten noen «Big Bang». Det hele er faktisk ganske underholdende. I tillegg har

musset et nydelig parkområde der man er i gang med å bygge Noas ark. Jeg bruker god tid her. Aparte som det er, gir det en slags stille ro å få bibelhistorien illustrert på denne måten. Kanskje er det en gjenklang fra den game norske folkeskolen, eller kanskje er det fordi det går an å være fundamentalist uten å ta i bruk trusler og bomber mot kritikk

SLUTTBETRAKNINGER • Så er det gjort. Det selvpålagte oppdraget er utført, og kontrasten mellom den sofistikerte, moderne, travle og selvbevisste storbyen Boston og den vesle sørstatsbyen Charleston SC, som driver sin historieturisme i ro og mak, blir skarper. Dette er klisjeer, men ikke uten rot i virkeligheten. Egentlig tilhører nord- og sydstatene to forskjellige nasjoner.

Bil er stadig måten å komme seg frem på om man vil oppleve noe i USA. Veisystemet er effektivt og tydelig skiltet. Men du må unne deg noen feilslag og ikke forsøke å rette dem opp i siste øyeblikk. Da er du dau! Litt for spennende kan det også være med syv filer og en spindelvev av veier i flere etasjer gjennom de store byene. Andre steder er det roligere forhold med mye å oppleve, om du har god tid. Og ikke minst, bensinprisen er under seks kroner literen, noe som amerikanerne synes er uhyrlig dyrt, men som for oss er en drøm. Det avslappende med bilismen er at du slipper å detaljplanlegge på forhånd. Det finnes alltid et overkommelig hotell, og spisestedene står på rekke og rad. Og er du kresen, kan du unne deg et besøk på Red Lobster, en kjede av utsøkte sjømatrestauranter.

